

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА № 1
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА № 2

КИЇВСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АСОЦІАЦІЯ ЦИВІЛІСТІВ УКРАЇНИ»

**ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ПРИВАТНОПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ
НАБУТТЯ, ПЕРЕДАЧІ, ЗДІЙСНЕННЯ
ТА ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ
ЦИВІЛЬНИХ ТА СІМЕЙНИХ ПРАВ**

**Матеріали науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті проф. Ч. Н. Азімова
та 20-річчю з дня створення кафедри цивільного права № 2
(Харків, 29 листопада 2019 р.)**

Харків
«Право»
2019

Відповідальна за випуск
доктор юридичних наук, професор В. В. Надьон

Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ч. Н. Азімова та 20-річчю з дня створення каф. цив. права № 2 (Харків, 29 листоп. 2019 р.). – Харків : Право, 2019. – 396 с.

ISBN 978-966-937-832-3

29 листопада 2019 р. кафедрами цивільного права № 1 та № 2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого разом з Київським регіональним центром Національної академії правових наук України і Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація цивілістів України» проведена науково-практична конференція, присвячена 87-й річниці з дня народження доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента АПрН України Чингізхана Нуфатовича Азімова, в якому взяли участь не тільки викладачі, аспіранти, студенти Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, а й науковці інших юридичних вузів України, а також практичні робітники.

До збірника увійшли тези доповідей і повідомлень учених, практикуючих юристів, представників судових органів, а також аспірантів, здобувачів та студентів.

Видання адресоване науковим співробітникам, аспірантам, викладачам юридичних факультетів вищих навчальних закладів, а також працівникам суду, адвокатури, органів юстиції, практикуючим юристам, іншим особам, які вивчають і застосовують цивільне та господарське законодавство.

УДК 347(477)

ISBN 978-966-937-832-3

- © Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019
- © Київський регіональний центр Національної академії правових наук України, 2019
- © Всеукраїнська громадська організація «Асоціація цивілістів України», 2019
- © Оформлення. Видавництво «Право», 2019

Використані джерела

1. Цивільний кодекс України: станом на 1 вересня 2019 року. – Х. : – ст. 651., Право, 2019. – 442с.
2. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 14.03.2011 № 142 «Стандарти акредитації закладів охорони здоров'я». : // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-11>
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 01.01.2019р. : // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

*Сіщук Ліліана Василівна,
кандидат юридичних наук, завідувач
Лабораторії проблем корпоративного права
НДІ приватного права і підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака НАПрН України*

ДОГОВІР ВІДЧУЖЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА І ПРАКТИКИ

Вдосконалення корпоративного законодавства триває впродовж останніх декількох років, що зумовлено виконанням ряду програм, щодо яких Україна взяла на себе зобов'язання адаптувати нормативні акти України відповідно до законодавства Європейського Союзу, а саме здійснити реформу корпоративного права відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (схвалено Указом Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015) та Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони.

Зокрема, одним із питань, що потребує перегляду у законодавстві є питання оборотоздатності корпоративних прав, адже попри всі наукові дослідження і практику застосування визначення поняття корпоративних прав та визнання їх єдиним оборотоздатним об'єктом на рівні Цивільного кодексу України не відбулося. Разом із тим варто проаналізувати ті зміни, які все ж таки мали місце у законодавстві та в деякій мірі вплинули на загальну ситуацію, що склалася з цього питання.

У науковій літературі існує декілька підходів до розуміння корпоративних прав як оборотоздатного об'єкта, а саме 1) переходить тільки майнова складова корпоративних прав, право участі як особисте немайнове право не

передається; 2) переходить частка у статутному капіталі товариства, що є майновим правом учасника, а право участі виникає внаслідок вступу до товариства; 3) переходять корпоративні права як єдиний оборотоздатний об'єкт.

Варто зазначити, що вказані підходи мають право на існування, оскільки або відображали чи відображають реалії законодавства, або вказували на шляхи вирішення корпоративних спорів у судовій практиці, або знаходили наукову аргументацію щодо потреби удосконалення корпоративного законодавства з метою уникнення неправильного сприйняття сутності корпоративних прав як оборотоздатного об'єкта та уникнення ситуацій зловживань корпоративними правами учасниками у таких випадках.

Перші два підходи відображали об'єктивну дійсність, що склалася на рівні ЦК України, спеціальних законів про господарські товариства і судової практики. Адже до внесення змін від 06. 02. 2018 року до ЦК України у ч. 1 ст. 100 зазначалося, що право участі у товаристві є особистим немайновим правом і не може окремо передаватися іншій особі, а в ч. 1 ст. 116 ЦК України передбачалося, що відчуженню підлягає частка (її частина) у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, що засвідчують участь у товаристві. Відповідно право участі є особистим немайновим правом, а частка у статутному капіталі – майновим правом.

У зв'язку з цим на практиці досить часто виникали ситуації, що призводили до зловживання корпоративними правами. У ст. ст. 51, 59 Закону України «Про господарські товариства» (втрапив чинність у цій частині) передбачалося, що зміни до установчих документів товариства з обмеженою відповідальністю вносилися на загальних зборах учасників, в тому числі й щодо розміру часток кожного з учасників. Оскільки право участі визначалося як особисте немайнове право, що не переходить, а виникає при набутті статусу учасника товариства, то момент набуття корпоративних прав учасника товариства з обмеженою відповідальністю зводився не до моменту укладення договору відчуження корпоративних прав, а до моменту внесення змін до статуту товариства. Зловживання корпоративними правами полягало в тому, що з метою не допуску третіх осіб до управління товариством, учасники скликали та проводили загальні збори з врахуванням тільки тих часток, власниками яких вони є, а продану частку розмивали шляхом збільшення або зменшення статутного капіталу у обсязі частки, яка відчужувалася. Невизначеність правового статусу особи, яка набула частку у статутному капіталі за договором, вказувала на відсутність ефективних способів захисту її прав. Такі ситуації зумовлені в першу чергу відсутністю поняття корпоративних прав як єдиного оборотоздатного об'єкта цивільних

прав, набуття якого вказувало б на нерозірваний у часі перехід всіх правомочностей від учасника товариства до особи – набувача.

У подальшому судова практика та її узагальнення сформувалися таким чином, що право власності на частку в статутному капіталі товариства у третьої особи виникає з моменту укладення договору, якщо інше не встановлено домовленістю сторін. Набуття права власності на частку в статутному капіталі надає третій особі право на вступ до товариства. Для прикладу, варто навести практику Касаційного господарського суду, який тлумачить зазначену проблематику з урахуванням вказаного вище законодавства наступним чином.

ОСОБА_2 звернулася до Господарського суду міста Києва з позовом до ОСОБА_3 про визнання права власності на частку в статутному капіталі ТОВ «Сімферопольське автотранспортне підприємство № 14329» за ОСОБА_2 в розмірі 99 %, що відповідає вкладу в розмірі 565 095,96 грн. На обґрунтування позовних вимог позивач посилається на невизнання відповідачем права власності ОСОБА_2 на частку у статутному капіталі ТОВ «Сімферопольське автотранспортне підприємство № 14329» в розмірі 99 % статутного капіталу товариства. При цьому як на підставу виникнення права власності позивач вказує на договір купівлі-продажу частки у статутному капіталі товариства від 18 квітня 2017 року. В узагальненнях Верховного Суду у справах, що виникають з корпоративних відносин Суд надав таке роз'яснення. Право власності на частку в статутному капіталі ТОВ або ТДВ у третьої особи виникає з моменту укладення договору, якщо інше не встановлено домовленістю сторін (ст. 363 ЦК України). Набуття права власності на частку в статутному капіталі надає третій особі право на вступ до ТОВ. Право участі у ТОВ або ТДВ є особистим немайновим правом, а отже, автоматичного набуття статусу учасника товариства у зв'язку з набуттям третьою особою права власності на частку в статутному капіталі не відбувається. Право безпосередньої участі у ТОВ або ТДВ третя особа набуває тільки з моменту вступу до товариства, що має бути підтверджено відповідним рішенням загальних зборів учасників товариства [2].

Також закон не пов'язує момент виникнення права участі у ТОВ або ТДВ з моментом державної реєстрації відповідних змін у складі учасників ТОВ або ТДВ. Якщо товариство після прийняття рішення про внесення змін до установчих документів (зміна складу учасників) не повідомило орган, що здійснив реєстрацію, для внесення необхідних змін до ЄДР, новий учасник має право звернутися до господарського суду з позовом про зобов'язання товариства вчинити дії щодо державної реєстрації змін в установчих документах товариства у зв'язку зі зміною у складі учасників товариства на

підставі ст. 7 Закону України «Про господарські товариства» (п. 2.6 постанови пленуму Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин») [1].

Як вбачається з наведеного тлумачення, переходить частка у статутному капіталі товариства, що є майновим правом учасника, а право участі виникає внаслідок вступу до товариства.

Втім після внесення змін від 06.02.2018 року до ЦК України зазначені положення про визначення права участі як особистого немайнового права були виключені з цього Кодексу. Ч. 1 ст. 116 ЦК України доповнено положення, що договір відчуження майна, предметом якого є частка (її частина) у статутному (складеному) капіталі товариства, укладається у письмовій формі. З наведеного випливає, що частка у статутному капіталі визначається як майно, що в контексті розуміння ст. 190 ЦК України є особливим об'єктом, яким є окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. Таким чином, можна зробити висновок, що частка у статутному капіталі є майновим правом, однак залишається відкритим питанням про природу права участі, оскільки законодавець вже відмовився визначати його як особисте немайнове право, а також про співвідношення між собою таких понять, як «частка у статутному капіталі», «право участі», «корпоративні права» в контексті їх оборотоздатності.

Якщо звернутися до Закону України «Про товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю», то у ч. 1 ст. 21 зазначено, що відчуженню підлягає частка у статутному капіталі, а у ч. 2 цієї ж статті визначено, що статут товариства може бути встановлено, що відчуження частки (частини частки) та надання її в заставу допускається лише за згодою інших учасників. Відповідне положення може бути внесене до статуту або виключене з нього одноставним рішенням загальних зборів учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства. Також у статті 20 Закону передбачено правила про застосування переважного права учасників товариства на придбання частки у статутному капіталі, а у ч. 5 ст. 11 Закону визначено, що у статуті має бути прописано порядок вступу до товариства та виходу з нього, але нема прив'язки до обов'язкового внесення до статуту інформації про зміни у складі учасників, розмір їх часток тощо.

З наведеного випливає, що доцільно було б визначити частку у статутному капіталі не як майнове право, а як корпоративні права, що переходять від учасника товариства до інших осіб. Корпоративним правам, як об'єктам цивільного обороту, варто надати наступні характеристики: організаційно-майновий характер, що вказує на специфіку природи корпоративних прав;

оборотоздатність, тобто можливість переходу корпоративних прав від учасника товариства до інших осіб, що забезпечується шляхом укладення правочинів або здійснення інших правомірних дій; вартісний характер, що вказує на майнову складову корпоративних прав, яка визначається із суми внесків до статутного (складеного) капіталу, що мають матеріальну цінність, прибуткової діяльності товариства та його ділової репутації на ринку капіталів; правовою формою фіксації корпоративних прав є частка у статутному капіталі.

Література:

1) Дайджест судової практики Верховного Суду у справах, що виникають із корпоративних відносин. 2018 р. – 15 липня 2019 р. С. 74–76.

2) Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 13 листопада 2018 року у справі № 910/605/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77821192>.

***Кочин Володимир Володимирович,**
кандидат юридичних наук,
науковий консультант судді
Конституційного Суду України*

SQUEEZE-OUT VS СТ. 41 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Інститут squeeze-out в європейському правопорядку пройшов довгий шлях формування до відповідної Директиви 2004/25/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21 квітня 2004 року про пропозиції поглинання (далі – Директива 2004/25/ЄС або Тринадцята Директива). В українському законодавстві згідно із Законом № 1983-VIII від 23.03.2017 передбачена норма ст. 65⁻² Закону України «Про акціонерні товариства» (далі – Закон), рівень дискусії щодо якої було переведено у площину її перевірки на конституційність, а ухвалою Великої палати Конституційного Суду України від 10 жовтня 2019 року відмовлено у відкритті конституційного провадження за відсутністю підстав. Однак, відповідь на питання щодо конституційності названої норми, на наше переконання, все ж залишається відкритим та дискусійним.

ЗМІСТ

Яроцький В. Л. КОРПОРАТИВНИЙ ДОГОВІР ЯК РІЗНОВИД ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ САМОРЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ ГРУП КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН.....	5
Борисова В. І. ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ І СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ.....	8
Кохановська О. В. ДО ПИТАННЯ ПРО НАЗВУ КНИГИ ДРУГОЇ ЦК УКРАЇНИ.....	13
Галянтич М. К. ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА СПІЛЬНОЇ СУМІСНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЖИТЛО.....	16
Майданик Р. А. УЗУФРУКТ: ЄВРОПЕЙСЬКЕ ТА УКРАЇНСЬКЕ ПРАВО.....	20
Жорнокуй Ю. М. КОМПРОМІС ЯК БАЗОВА КАТЕГОРІЯ ПРИ ВИРІШЕННІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО КОНФЛІКТУ	32
Кот О. О. СВОБОДА ДОГОВОРУ ЯК ПРИНЦИП ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	36
Гриняк А. Б. НА ШЛЯХУ ДО ОНОВЛЕННЯ ДОГОВІРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ	41
Пленюк М. Д. ДЕЛІКТНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У ПРОЦЕСІ КОНВЕРГЕНЦІЇ ПРАВОВИХ СИСТЕМ.....	45
Коструба А. В. СИНГУЛЯРНІСТЬ ПРИРОДИ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ.....	49

Кройтор В. А.	ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ ТА ВИРІШЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ В ПОХІДНИХ ПОЗОВАХ	52
Сліпченко С. О.	МАТЕРІАЛЬНІ БЛАГА, ЯК ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН	56
Бірюкова А. Г.	ПОСТАНОВИ ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЯК ДЖЕРЕЛА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА	58
Хиритонов Є. О., Харитонова О. І.	ПРИВАТНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ТА ДЕРЖАВНИЙ ВПЛИВ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ.....	62
Надьон В. В.	СПІВІДНОШЕННЯ СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)	66
Явор О. А., Філонова Ю. М.	ФОМИ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ УЧАСНИКАМИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ	69
Зеліско А. В.	ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПУ ДОБРОСОВІСНОСТІ ЩОДО ІНТЕРЕСІВ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ УЧАСНИКАМИ ТОВАРИСТВ.....	73
Кухарев О. Є.	СУТНІСТЬ ЗАПОВІДАЛЬНОГО РОЗПОРЯДЖЕННЯ ЩОДО УТРИМАННЯ ТА ДОГЛЯДУ ЗА НАЛЕЖНИМИ СПАДКОДАВЦЕВІ ТВАРИНАМИ.....	77
Ісаєв А. М.	ДО ПИТАННЯ ПРО УКЛАДЕННЯ МІЖ ПОДРУЖЖЯМ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ ГРОШЕЙ, ЯКІ Є ЇХ СПІЛНЬОЮ СУМІСНОЮ ВЛАСНІСТЮ	81
Хоменко М. М.	РЕКОДИФІКАЦІЯ НЕДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ: ОСНОВНІ НАПРЯМИ.....	84

Пушай В. І.	ПРОБЛЕМНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗАЛИШЕННЯ ПОЗОВУ БЕЗ РОЗГЛЯДУ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	89
Печений О. П.	ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ СПАДКУВАННЯ ПРИ МНОЖИННОСТІ ЗАПОВІТІВ.....	93
Коробцова Н. В.	ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ СВОБОДИ ДОГОВОРУ В МЕДИЧНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	97
Яцина В. Б.	АКТИВНА РОЛЬ СУДУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ПРОБЛЕМА ВИБОРУ ЕФЕКТИВНОГО СПОСОБУ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ	100
Яркіна Н. Є.	ПРО СУТНІСТЬ ПОСЛУГ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ОРГАНІЗАЦІЯМИ КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ	104
Соболев О. В.	СТРАХ ТА РИЗИК В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ	109
Соловйов О. М.	ВІНДИКАЦІЙНИЙ ПОЗОВ (ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ НА ПРИКЛАДАХ ІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ)	113
Якубівський І. Є.	ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ	117
Піддубна В. Ф., Рубан О. О.	ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНОГО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВИ, ЯК УЧАСНИКА ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	121
Туницька Є. О.	ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕКЛАМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	125
Чуйкова В. Ю.	ОСОБЛИВОСТІ СПАДКОВИХ ВІДНОСИН З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ	129

Чернега В. М.	
НОРМИ-ЦІЛІ СІМЕЙНОГО ПРАВА В МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН.....	133
Савченко А. С.	
СПОСІБ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ В РОЗРІЗІ ОСНОВОПОЛОЖНИХ ПРИНЦИПІВ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	136
Бут Я. В.	
OBJECTIVE APPROACH TO INTENTION TO CREATE LEGAL RELATIONS: ENGLISH LAW.....	140
Слома В. М. ЩОДО ПІДСТАВ ВИНИКНЕННЯ ЧАСТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....	143
Шишка О. Р.	
ЦИВІЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ТА ЙОГО МЕЖІ.....	145
Іванова К. Ю.	
ДО НОВЕЛ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО БАНКРУТСТВО.....	152
Колісникова Г. В.	
ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.....	155
Гнатів О. М.	
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВИ ЯК ВЛАСНИКА.....	157
Пономаренко О. М.	
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОГОВОРУ ПРО ПОДІЛ МАЙНА У СФЕРІ СІМЕЙНОГО ПРАВА.....	160
Сурженко О. А.	
ЧАСТКОВЕ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЯК ПІДСТАВА ПЕРЕРИВАННЯ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ.....	164
Баранова Л. М.	
ОХОРОННІ (ЗАХІСНІ) ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	166

Чалий Ю. І.

МОВЧАННЯ ЯК СПОСІБ ВИРАЖЕННЯ
ВОЛІ ЗАКОНОДАВЦЯ.....171

Походзіло Ю. М.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕДОТРИМАННЯ
ФОРМАЛЬНИХ ТА ІСТОТНИХ УМОВ УКЛАДЕННЯ
ШЛЮБУ ВІДПОВІДНО ДО КОДЕКСУ
ПРО ОСОБИСТИЙ СТАТУС ТУНІСУ 1957 РОКУ 174

Євков А. М.

ВИКЛЮЧНІ ПРАВА НА ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ,
ЩО ОБМЕЖУЮТЬСЯ ЗГІДНО З ПРИНЦИПОМ
ВИЧЕРПАННЯ ПРАВ.....177

Васильєв В. В.

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ХАРАКТЕРУ
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ В АСПЕКТІ
ЇХ ПОДІЛУ НА ДИСПОЗИТИВНІ І ІМПЕРАТИВНІ 181

Панфілова А. В.

АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ З ПИТАНЬ
ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ.....185

Шановал Н. В.

ПРАВОВА ПРИРОДА ЕМАНСИПАЦІЇ 188

Замуравкіна Р. М.

ПРАВО НАНИМАТЕЛЯ ПО ДОГОВОРУ
КОММЕРЧЕСКОГО НАЙМА (АРЕНДЫ) ЖИЛИЩА
НА ВСЕЛЕНИЕ ВРЕМЕННЫХ ЖИЛЬЦОВ 192

Тимошевська І. П.

УЧАСТЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ДЛЯ ДАЧІ
ВИСНОВКУ ПО СПРАВІ.....194

Борисов І. В.

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОДИФІКОВАНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ
ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ 198

Музика Т. О.	
ДО ПИТАННЯ ПРО ТЛУМАЧЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	202
Попов В. А.	
ЗАЛІЗНИЧНІ КОЛІЇ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	206
Маліновська І. М.	
ОСОБЛИВОСТІ ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТУ ПРАВА НА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА СУМІЖНИХ ПРАВ	209
Колісник О. В.	
ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ І ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	214
Даниленко О. В.	
ВАЛЮТНІ ЦІННОСТІ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	218
Бровченко Т. І.	
УСТАНОВЧИЙ АКТ, ЯКИЙ МІСТИТЬСЯ В ЗАПОВІТІ. ПРОТИРІЧЧЯ І СУПЕРЕЧНОСТІ	222
Гузь Є. В.	
ВІДМОВИ ВІД НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	226
Сіщук Л. В.	
ДОГОВІР ВІДЧУЖЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА І ПРАКТИКИ	228
Кочин В. В.	
SQUEEZE-OUT vs ст. 41 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ	232
Ляшевська Л. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ОХОРОННИХ ЗАСОБІВ	236
Башурин Н. Я.	
ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ НОУ-ХАУ ЯК СКЛАДОВОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	239

Хохлова Т. С.	
ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ОЗНАКИ ЗЛОВЖИВАНЬ ПРАВОМ В ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	243
Шинкарева Є.	
ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ У ЗОБОВ'ЯЗАННЯХ З ВИКОНАННЯ РОБІТ НА ЗАМОВЛЕННЯ	248
Крупник Р. В.	
ПРАВО ПОСТІЙНОГО КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ: ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ	252
Ісаєва К. О.	
ВИКУП ЧАСТКИ УЧАСНИКА ТОВАРИСТВА ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ	256
Фоменко Я. Є.	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 625 ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ЩОДО ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ З ВАЛЮТНИМ ЕКВІВАЛЕНТОМ	259
Коршун О. Т.	
ДИРЕКТИВА ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО НА ЄДИНОМУ ЦИФРОВОМУ РИНКУ. ОГЛЯД ТА МОЖЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ ЄС В УКРАЇНІ	263
Расько Ю. О.	
ОКРЕМІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ОБМЕЖЕНЬ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ	267
Стратюк О. М.	
НАУКОВІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ПІДХОДИ ДО ПОНЯТТЯ «КОРПОРАЦІЯ» В КОНТИНЕНТАЛЬНІЙ І АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКІЙ ПРАВОВИХ СІМ'ЯХ	271
Вишнівський І. В.	
СПЕЦІАЛЬНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ	277
Гуральчук В.	
ЗМІСТ ІНСТИТУТУ ОПИКИ ТА ПІКЛУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЙОГО РЕФОРМУВАННЯ	280

Удовиченко Т. С.	
ІНСТИТУТ ЗАПОВІДАЛЬНОГО ВІДКАЗУ	283
Браун А. А.	
ЗАХИСТ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МАРКИ ПРИ НЕДОБРОСОВІСНІЙ КОНКУРЕНЦІЇ	285
Бабін Т. С.	
НЕДІЙСНІ ДОГОВОРИ ТА НЕУКЛАДЕНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ	290
Овсюченко С. О.	
ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ	293
Сусленко М. В.	
СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ КРІЗЬ ПРИЗМУ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА	296
Щеглаков І.	
«НЕГАЙНО» ЯК ОЦІНОЧНА КАТЕГОРІЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА	300
Сливна В. А.	
СУДОВА ПРАКТИКА ЩОДО ОДНОЧАСНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ШТРАФУ ТА ПЕНІ	303
Марченко А. С.	
МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	306
Ткаченко В. В.	
ПІДПРИЄМСТВО ЯК ОБ'ЄКТ СПАДКУВАННЯ	310
Зал Д. О.	
ПРИНЦИП СВОБОДИ ДОГОВОРУ: СУТНІСТЬ ТА ОБМЕЖЕННЯ	313
Гринчук А. О.	
ІШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СУБ'ЄКТ ПРАВА: ТЕНДЕНЦІЇ ДО ЗБЛИЖЕННЯ З ПРАВОВИМ СТАТУСОМ ОСОБИ	316

Миргород В. О.	
ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ.....	319
Рогозін Д. А.	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ АВТЕНТИЧНОСТІ ДОКУМЕНТІВ, ВИДАНИХ В ОКРЕМИХ РАЙОНАХ ДОНЕЦЬКОЇ ТА ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ.....	322
Санакаєва Ю. Є.	
ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ТА СУМІЖНИХ ПРАВ.....	325
Красноруцька Л. Є.	
ПИТАННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ДІТЕЙ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	328
Килинник Н. О.	
ПРО ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСТКИ ІНШОГО З ПОДРУЖЖЯ ПРИ ПОДІЛІ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ ПОДРУЖЖЯ.....	330
Буликіна Т. О.	
МЕДІАЦІЯ В СІМЕЙНИХ ВІДНОСИНАХ.....	332
Каспаров Є. С.	
ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ФРАНЦІЇ.....	335
Назарова І. С.	
БОРЖНИКИ ЯК СУБ'ЄКТИ АЛІМЕНТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....	338
Дуброва Г. О.	
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО НАДАННЯ ІНТЕРНЕТ-ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	341
Куц О. О.	
ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО УСИНОВЛЕННЯ.....	344

Більченко А. Г.	
ЩОДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У КУЛЬТУРІЙ СФЕРІ	347
Нечипоренко К. Ю.	
ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ІНСТИТУТУ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ	350
Тришук Ю. Л.	
КРИПТОВАЛЮТА ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН	355
Уколова В. О.	
ПРАВО НА ЗАБУТТЯ ЯК ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО ЛЮДИНИ	358
Рижкова Ю. А.	
РОЛЬ ВІДНОСИН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	361
Анісімов К. Г.	
ОГЛЯДОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБГОРТКОВИХ ЛІЦЕНЗІЙНИХ ДОГОВОРІВ	364
Карній О. О.	
ЩОДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	368
Пачколіна В. А.	
ОСОБЛИВОСТІ НАБУТТЯ ФІЗИЧНОЮ ОСОБОЮ ПРАВА НА ЧУЖІ ДІЇ	371
Свинаренко М. С.	
СПАДКОВИЙ ДОГОВІР: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ	374
Мороз М. В.	
ЩОДО ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ВОЛОДІННЯ НАЙМАЧА	376
Янишен В. П.	
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ У СВІТЛІ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН	379
Пономарьова Н. В.	
ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ	383

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ПРИВАТНОПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ НАБУТТЯ,
ПЕРЕДАЧІ, ЗДІЙСНЕННЯ
ТА ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ
ЦИВІЛЬНИХ ТА СІМЕЙНИХ ПРАВ**

**Матеріали науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті проф. Ч. Н. Азімова
та 20-річчю з дня створення кафедри цивільного права № 2
(Харків, 29 листопада 2019 р.)**

Відповідальна за випуск
доктор юридичних наук, професор В. В. Надьон

Видається в авторській редакції

Комп'ютерна верстка *О. А. Федосєєвої*

Підписано до друку з оригінал-макета 25.11.2019.
Формат 60×84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 23,42. Ум. друк. арк. 22,9. Вид. № 2342.
Тираж 90 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, Україна, 61002
Тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Дуюнова Л. М.
Тел. (057) 717-28-80